

ประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับครูผู้ช่วยโรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษา

**The Effectiveness of Training Curriculum to Strengthen Ethical Leadership for Assistant teachers
in Secondary Schools.**

ชญมัย แฉล้มเขตต์¹ ดร.สมชาย เทพแสง² ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์³ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล⁴

Tanyamai Chalamkate¹ Somchai Thepsaeng² Somboon Burasiriruk³Theeraphab Phetmalaiikul⁴

¹นิสิตการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม สำหรับครูผู้ช่วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 35 คน ใช้ระยะเวลาทดลอง 5 วัน โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติพื้นฐาน และข้อมูลคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ การทดสอบค่าที่ One Sample t-test และการทดสอบค่าที่ t-test for Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสำรวจและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องต้องการให้พัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับครูผู้ช่วย ระดับมาก โดยต้องการให้พัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความไว้วางใจ การให้บริการ และการติดต่อสื่อสาร

2. ผลการออกแบบและสร้างหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ด้านความรู้ครูผู้ช่วย มีค่าเฉลี่ยความรู้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจแตกต่างจากค่าเฉลี่ยที่เป็นค่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าด้านพฤติกรรม ครูผู้ช่วยมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแตกต่างจากค่าเฉลี่ยที่เป็นค่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ได้ปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ ในการเขียนหลักสูตร ปรับแก้เวลาจัดกิจกรรมหน่วยที่ 6 จาก 12 ชั่วโมงเป็น 16 ชั่วโมง และนำวิทยากรมาเสริม รวมทั้งจัดเพิ่มสื่อประกอบการฝึก

อบรม ปรับปรุงสื่อคลิปวิดีโอหน่วยที่ 4 และหน่วยที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประเมินให้มีการประเมินผลแบบย้อนกลับ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำเสนอแนวทางและวิธีการขยายผล และปรับแก้แบบสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของครูผู้ช่วย ก่อนนำไปใช้ให้เหมาะสมมากขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, หลักสูตรฝึกอบรม, ครูผู้ช่วย โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to develop and evaluate the efficacy of a training curriculum in order to strengthen ethical leadership for assistant teachers in secondary schools. This study consisted of four steps methodology. The target group of 35 persons with 5 days trial period by using one-group pretest - posttest design. The general information was analyzed by basic statistics. Qualitative data was analyzed though content analysis. The statistics used to test hypotheses included a one sample t-test and t- test for Dependent Sample.

The research results were as follows;

1. The survey and synthesis of basic information found that the persons involved need to develop the ethical leadership characteristics of assistant teachers at a high level. The areas which needed to be developed included five aspects: responsibility, justice, trust, service and communications.

2. The design and creation of a training curriculum found that every element of the course was appropriated at a high level. Each of the individual components were consistent.

3. The results of evaluating the efficacy of training curriculum found that knowledge aspect, assistant teachers had a higher mean score of ethical leadership knowledge after the trial compared to the pre-trial training at .05 level of statistical significance. The satisfaction toward the implementation of the training curriculum as a whole was at a high level. The mean satisfaction level of assistant teachers towards training curriculum implementation differed from the standard mean at a .05 level of statistical significance. In addition, behavior aspect, the mean scores on the ethical leadership behavior of every assistant teacher met the standard requirements. The mean scores of ethical leadership behavior differed from the standard mean at a .05 level of statistical significance.

4. The evaluation and improvement of the training found that the language used in writing the curriculum and curriculum manuals had been revised. Also, adjusting the time for activities in the sixth unit from twelve to sixteen hours. Other options include bringing speakers for support including increased media training as well as improved video clips in the fourth and the fifth units. Further more, backward assessment was improved by providing trainees to propose the ways and means to expand the result and editing the behavioral observation form related to the ethical leadership characteristics of assistant teachers before implementation.

Keywords: ethical leadership, training curriculum, teacher assistants in secondary schools

บทนำ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์กิจกรรม และการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตหรืออารมณ์ ทางสังคม ทางสติปัญญา รวมไปถึงพัฒนาการทางจิตวิญญาณด้วย ซึ่งลักษณะงานสายงานสอนโดยทั่วไป เป็นงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการทำหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงาม ดังนั้นครูจึงต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งกาย วาจา และจิตใจ ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง[1] การปฏิบัติและการแสดงออกทางพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของครู จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อาชีพครูจึงจัดได้ว่าเป็นกลุ่มผู้นำทางสังคมที่มีความสำคัญอาชีพหนึ่ง

ครูซึ่งเป็นผู้นำบุคลากรของสังคมในอนาคต จึงจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรมเป็นพื้นฐานของการนำ โดยมีภาวะของผู้นำที่มีจริยธรรม หรือเป็นผู้มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายความว่า เป็นผู้นำที่สามารถเป็นต้นแบบในการทำงานได้เป็นอย่างดี โดยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนั้นจะเน้นการพัฒนาจรรยาบรรณ จิตวิญญาณ คุณภาพของอารมณ์ พัฒนาไครติกาสู่การเสริมสร้างทางปัญญา [2] ครูผู้ช่วยคือบุคคลซึ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติการสอน สองปีแรกของการรับราชการต้องผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู โดยการประเมินการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มนั้น จะต้องประเมินครูผู้ช่วยเป็นระยะ ๆ ทุกสามเดือน เมื่อครบเวลาสองปีโรงเรียนจึงสรุปผลการประเมินเสนอขอให้ดำรงตำแหน่งครูต่อไป [3] ดังนั้นครูผู้ช่วยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีโรงเรียนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มของครูผู้ช่วย

การฝึกอบรมครูผู้ช่วยจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถของบุคลากรเป็นการช่วยปรับปรุงให้บุคลากรมีคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการทำงานดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจะส่งผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพการฝึกอบรมเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงแก้ไขทัศนคติ ความรู้ หรือความชำนาญงานให้ดีขึ้น โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนถึงสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้การฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญและเป็นการพัฒนาบุคลากรอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยให้บุคลากรมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น [4] ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมให้เกิดประสิทธิผลเป็นขั้นตอน คือ กำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมให้ชัดเจนกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมที่ชัดเจน การจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมการผสมผสานวิธีการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมประเมินผลการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเวลาการเพิ่มความมั่นใจในตัวเองให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ติดตามผลอย่างเหมาะสม [5] ทั้งนี้ความมุ่งหมายของการพัฒนาครูผู้ช่วย ก็เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้ช่วยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประพฤติและการปฏิบัติงานวิชาชีพและเป็นแบบอย่างสำหรับนักเรียนได้

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับครูเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ประกอบการวิชาชีพครูต้องมี เนื่องด้วยระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถปลูกฝังเยาวชนให้มีทั้งความรู้ความสามารถ และจิตสำนึกที่ดีได้โดยมีครูผู้ซึ่งเป็นต้นแบบที่ดีทั้งด้านความรู้และพฤติกรรมดังนั้นจึงควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ด้วยกระบวนการฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมและการสร้างประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังในผู้คนทุกระดับชั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับครูผู้ช่วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลได้จริงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูผู้ช่วยซึ่งจะส่งผลดีต่อไปยังผู้เรียนที่เป็นประชากรของประเทศในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับครูผู้ช่วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับครูผู้ช่วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ **ขั้นตอนที่ 1** การศึกษา สืบค้น และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษา สืบค้น ความต้องการ ในการฝึกอบรม และสังเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูผู้ช่วยเพื่อกำหนดข้อมูลพื้นฐานที่ต้องการ ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจำนวน 16 ด้านต่อจากนั้นนำคุณลักษณะที่ได้ มาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นกับผู้เกี่ยวข้องจำนวน 200 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน จำนวน 50 คน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน จำนวน 50 คน และครูผู้ช่วย จำนวน 100 คน **ขั้นตอนที่ 2** ออกแบบและสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้ร่างหลักสูตรฝึกอบรมพร้อมทั้งจัดทำเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจัดทำโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมและเครื่องมือการวิจัยต่อจากนั้นดำเนินการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน ด้วยวิธีการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) และใช้แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร **ขั้นตอนที่ 3** ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้ช่วยโรงเรียนบางกะปิ จำนวน 35 คน ใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pretest Posttest Design วัดความรู้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูผู้ช่วยทั้ง 5 ด้าน ก่อนการทดลองด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ ช่วงระหว่างและหลังการทดลองมีการสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูผู้ช่วยด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม และมีการวัดความรู้หลังการทดลองด้วยแบบทดสอบวัดความรู้พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของครูผู้ช่วยที่มีต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจและ **ขั้นตอนที่ 4** การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยประเมินภาพรวมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดย

ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการทดลองรวมกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ของผู้วิจัยขณะดำเนินการพัฒนาหลักสูตร มาใช้ประกอบในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม ให้มีความถูกต้อง ชัดเจน และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้การทดสอบค่าที่ One Sample t-test และการทดสอบค่าที่ t-test for Dependent Sample ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รายละเอียดขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม สำหรับครูผู้ช่วย โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน พบว่าผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน และครูผู้ช่วย โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการให้พัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับครูผู้ช่วย โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในระดับมากต้องการให้พัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับครูผู้ช่วย 5 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความไว้วางใจ การให้บริการและการติดต่อสื่อสาร

2. ผลการออกแบบและสร้างหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า

3.1 ด้านความรู้ ครูผู้ช่วยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมภายหลังการทดลองใช้สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ด้านความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านวิธีการอบรมด้านเนื้อหาของการฝึกอบรม ด้านวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมด้านสถานที่การฝึกอบรม ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมด้านวิทยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านเอกสารการอบรม โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของครูผู้ช่วยที่มีต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม แตกต่างจากค่าเฉลี่ยที่เป็นค่ามาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ด้านพฤติกรรม ครูผู้ช่วยมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแตกต่างจากค่าเฉลี่ยที่เป็นค่ามาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าได้ปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ในการเขียนหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร ปรับแก้เวลาการจัดกิจกรรมในหน่วยที่ 6 จาก 12 ชั่วโมงเป็น 16 ชั่วโมง นำวิทยากรมาเสริมในหน่วยที่ 6 ได้แก่ กิจกรรมสานสัมพันธ์ทีมงาน กิจกรรม walk rally ให้เหมาะสมกับปริมาณงาน ปรับปรุงสื่อคลิปวีดีโอในหน่วยที่ 4 การ

ให้บริการ และหน่วยที่ 5 การติดต่อสื่อสาร จัดเพิ่มสื่อประกอบการฝึกในหน่วยที่ 6 ปรับปรุงแก้ไขให้มีการประเมินผลแบบย้อนกลับ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำเสนอแนวทางและวิธีการขยายผล ปรับแก้แบบสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูผู้ช่วย ก่อนนำไปใช้ให้เหมาะสมมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสม

อยู่ในระดับมาก โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยใช้การพัฒนาหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์และอเล็กเซนเดอร์ [6] ที่ได้กำหนดกระบวนการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์และขอบเขตความรู้ โดยสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตร โดยขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย จุดประสงค์และขอบเขตของความรู้ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้และขั้นที่ 4 การประเมินหลักสูตร เป็นการตัดสินใจเลือกเทคนิควิธีการประเมินผล เพื่อเป็นการตัดสินใจในคุณภาพและความสำเร็จของหลักสูตร ผู้วิจัยใช้หลักการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่สอดคล้องกับฟิล[7] ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่าต้องกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาให้ชัดเจนสอดคล้องกับความจำเป็นมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ในการพัฒนา กำหนดหัวข้อในการสัมมนา อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เปิดใจในการปรับปรุงพัฒนาจริยธรรมนำแนวทางในการส่งเสริมไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมรวมทั้งมีการกำหนดบทบาทให้ชัดเจนในการลงมือปฏิบัติและติดตามผลด้านการจัดหลักสูตรได้ออกแบบและจัดหลักสูตรสอดคล้องกับ ช่าง บัวศรี[8] ที่กล่าวถึงการออกแบบและจัดหลักสูตรว่า การกำหนดเนื้อหาวิชาจะต้องเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมควรจัดระเบียบหรือโครงสร้างให้เป็นหมวดหมู่ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ประสบการณ์ที่จัดต้องพิจารณาถึงความต่อเนื่อง และให้เป็นประสบการณ์ที่สร้างความพึงพอใจแก่ผู้เรียนและต้องสอดคล้องกับพัฒนาการทางปัญญาของผู้เรียน โดยจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นกลุ่มย่อย ๆ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนเป็นเรื่อง ๆ ไป การจัดประสบการณ์ในหลักสูตรควรให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จด้วยตนเองเป็นขั้น ๆ ไปสามารถนำเอาประสบการณ์ที่เคยได้รับมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ต่อไป ด้วย ซึ่งเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2. จากผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

สำหรับครูผู้ช่วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่พบว่า

2.1 ครูผู้ช่วยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมภายหลังการทดลองใช้ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้ หลักสูตรฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้เพื่อจัดหลักสูตรของ จอห์นคิวอี้ [9] ที่สรุปว่า การเรียนรู้เกิด

จากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและฝึกฝนด้วยตนเองขึ้นอยู่กับการศึกษาปัญหาให้เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ผู้เรียนจะได้จากประสบการณ์ของตัวเองมากกว่าจากภายนอกและเมื่อผู้เรียนฝึกสติปัญญาเพื่อเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ จะได้รับความคิดใหม่ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเอาชนะอุปสรรคอื่น ๆ ต่อไป ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในแต่ละแขนงวิชา และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางขึ้น

2.2 ครูผู้ช่วยมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังพบว่าค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของครูผู้ช่วยที่มีต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม แตกต่างจากค่าเฉลี่ยที่เป็นค่ามาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดฝึกอบรมมีกระบวนการดำเนินการชัดเจน มีการประเมินความจำเป็นกำหนดวัตถุประสงค์การฝึกอบรม มีเทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมและมีโปรแกรมการดำเนินงานประกอบอย่างชัดเจน รวมทั้งการประเมินผลจะประเมินจากปฏิกิริยาการเรียนรู้ พฤติกรรม หรือผลที่เกิดขึ้น [10] อีกทั้งการจัดกิจกรรมฝึกอบรมจะคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เนื่องจากครูผู้ช่วยมีลักษณะเป็นผู้ใหญ่ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องการให้จัดประสบการณ์ตรงกับความต้องการ บรรยากาศในการเรียนและสถานการณ์การเรียนรู้ที่เป็นกันเอง สภาพการณ์ทางกายภาพทั่วไปควรเป็นที่พึงพอใจสำหรับผู้เข้ารับการอบรม การได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รวมทั้งได้เรียนรู้ตามระดับความสามารถของตนเอง โดยผู้ให้การฝึกอบรมควรเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดีและมีแผนงานที่ยืดหยุ่นได้ [11]

2.3 ครูผู้ช่วยมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแตกต่างจากค่าเฉลี่ยที่เป็นค่ามาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุมาจากการฝึกอบรมที่ครูผู้ช่วยได้รับ เนื่องด้วยการฝึกอบรมเป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การให้ความรู้ที่เป็นระบบรวมถึงการจูงใจพนักงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นและมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ในงาน [12] สาเหตุอีกประการหนึ่งน่าจะเป็นเพราะว่าครูผู้ช่วยมีระดับวัยที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือนักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากจะมีสิ่งเหล่านี้ติดตัวมาด้วยคือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ความเข้าใจต่อสถานการณ์การเรียนรู้ และความต้องการในการเรียนรู้ ดังนั้นเมื่อได้รับวิธีการจัดการสอนที่เหมาะสมคือ ผู้ให้ความรู้ใช้ประสบการณ์ของผู้รับการฝึกอบรมให้เป็นประโยชน์ในการสอน โดยสร้างระบบความเข้าใจที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ด้วยการบูรณาการความรู้เข้าด้วยกัน และใช้วิธีการช่วยเหลือผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการเรียนเพื่อการประยุกต์มากกว่าการสอน ก็จะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น [13]

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยทั้งสองขั้นตอนที่ผ่านมามีการศึกษาและดำเนินการเพิ่มเติมดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ควรมีกิจกรรมครอบคลุมทุกด้านในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.2 ครูสามารถนำหลักสูตรนี้ไปปรับใช้ ในการอบรมคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับนักเรียนได้

1.3 ผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตครูและพัฒนาครู สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน

ในการวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะด้านอื่น ๆ สำหรับครูหรือนักศึกษาได้

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาครูผู้ช่วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม สำหรับครูผู้ช่วยโดยเพิ่มคุณลักษณะอื่นเช่น ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความมีเหตุผล ฯลฯ

2.2 ควรมีการวิจัยพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม กับครูกลุ่มอื่นหรือนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะด้านอื่นให้แก่ครูผู้ช่วย

เอกสารอ้างอิง

- [1]สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556).*ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- [2] Bokin, Kim. (2006). "Training vs. Education in Forming Won Buddhist Kyomus in the U.S.A." *Teaching Theology and Religion*, 9 (2): 112.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553).*คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- [4] ชูชัย สมितिไกร.(2556). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] วิเชียร วิทย์อุดม. (2553). *ภาวะผู้นำ Leadership*. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนัชการพิมพ์ จำกัด.
- [6] Saylor, J.G., Alexander,W.M., & Lewis, L.J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. (4th ed.).New York : Holt, Rinchart and Winston.
- [7] Phil, Rabinowitz. (2012). *Ethical Leadership*. New York: University of Kansa.
- [8] ชำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- [9] Dewey, John. (1916). *Democracy and Education*. The Macmillan Co; New York.
- [10] Dessier G. (1988). *Personnel Management : Training and Development*. 4th ed. New Jersey : Prentice-Hall.

- [11] Knowles, Malcolm, S., et al. (1998). *The Adult Learner : The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development*, 5th ed. Houston, TX : Gulf Publishing.
- [12] George, J.M., & Jones, G.R. (1996). *Understanding and Managing: Organizational Behavior*. New Jersey: Prentice Hall.
- [13] Jarvis, P.(1983). *Adult and Continuing Education : Theory and Practice*. Kent :Croom Helm.